

Ludmila Kotěrová: Komunikace s rodiči na školních akcích 1. stupně z pohledu učitelů

Diplomová práce

Oponentský posudek

Diplomová práce zpracovává téma komunikace a s ní související spolupráce rodičů a škol. Jedná se o kvalitativní práci, která využívá data ze 4 polostrukturovaných rozhovorů, která následně analyzuje s využitím IPA. Práce obsahuje všechny povinné části, je vhodně strukturovaná. Pro lepší orientaci v celé práci by pomohlo očíslování stránek.

Abstrakt je extrémně krátký, obsahuje mírně rozšířený název práce a její cíl. Není uvedena žádná bližší informace ohledně žádného dalšího aspektu práce (výzkumný design, výzkumný soubor, způsob analýzy, výsledky práce).

Teoretická část obsahuje dvě hlavní kapitoly. První se věnuje komunikaci mezi školou a rodinou, rodičům, spolupráci. Druhá kapitola je zaměřena na školní klima. V této kapitole by bylo možné ještě více akcentovat význam komunikace jako nástroje pro tvoření pozitivního školního klimatu. V této části by mohlo být pojednáno také např. o rozdílech v typech škol, se kterými následně studentka pracuje v praktické části. Poměrně velký prostor je věnován programu Začít spolu, se kterým jsem nenašla v praktické části žádnou souvislost.

Citování zdrojů je převážně správné, na kterých místech bych doporučila doplnění či zpřesnění (např. v části popisující program Začít spolu). Studentka využívá pouze české zdroje.

Praktická část představuje metodologii výzkumu. Cíl výzkumu by mohl být stanoven precizněji. Různé části práce uvádějí různé zaměření, což je matoucí. Na začátku praktické části se dočteme, že cílem je „skrze kvalitativní výzkum analyzovat a porovnat různé školy při komunikaci s rodiči z pohledu učitelů“. Jedná se tedy o porovnávání škol? To by nekorespondovalo ani s názvem práce. Dále studentka píše, že „praktická část této práce se zaměřuje na analýzu a porovnání komunikace pedagogů z různých typů škol“. V Závěru práce je uvedeno, že „byl zkoumán vliv školních akcí na klima školy“. Bylo by vhodné celé zacílení sjednotit a držet se daného zaměření.

Hlavní výzkumná otázka je definována následujícím způsobem: *Jaké jsou zkušenosti a postřehy učitelů ze čtyř různých typů škol při spolupráci a komunikaci s rodiči na školních akcích? Jak tyto zkušenosti ovlivňují vzájemný vztah mezi školou a rodinou?* Jedná se vlastně o dvě otázky. Pojmy spolupráce a komunikace se mnohdy prolínají, popř. je s nimi pracováno jako

s totožnými pojmy. V dílčích výzkumných otázkách je zmíněna celá řada souvisejících témat. Téma komunikace je zde spíše zastřešující pro tyto otázky. Spíše bych zvažovala využití pojmu „spolupráce“ s rodiči, které by tematicky lépe odpovídalo pojetí otázek.

Metodologie výzkumu je stručně popsána. Studentka využívá polostrukturované rozhovory se čtyřmi respondenty. Kritéria pro jejich výběr jsou uvedena, ale chybí diskutování velikosti výzkumného souboru. Hlavním kritériem výběru byla zřejmě různorodost škol, na které respondenti působí, dalším pak osobní kontakt se studentkou, který umožnil jejich snadné oslovení a zapojení do výzkumu. Výzkumný soubor je představen především prostřednictvím medailonků škol, které je popisují vzhledem k jejich změření, velikosti a obecnému přístupu k rodičům a komunitě. V této části chybí představení jmen respondentů, která jsou pak využívána v následujících částech práce.

Zcela chybí pojednání etických aspektů práce, resp. v části, která popisuje sběr dat je zmíněno, že jsou jména změněna pro zachování anonymity respondentů. Jiné aspekty jsem v práci nenašla (dobrovolnost účasti, uchovávání dat apod.). Vzhledem k detailnímu popisu škol, se také domnívám, že by bylo možno jejich totožnost dohledat s využitím těchto informací.

Data z rozhovorů jsou analyzovaná s využitím IPA, která je velmi stručně popsána v úvodu metodologie práce. Kapitola Interpretace výsledků představuje výsledky práce. Jedná se o popsání čtyř hlavních témat, které vyšly z analýzy. Nejsm přesvědčená o vhodnosti zvoleného typu analýzy, osobně bych volila spíše tematickou analýzu, neboť respondenti popisují spíše fakta a své fungování, nikoliv myšlenkové procesy, reflexe či osobní prožívání.

Hlavními tématy jsou *Pohled učitelů na spolupráci a organizaci, Motivace učitelů k organizaci školních akcí, Vliv školních akcí na klima školy, Jaké mají školní akce efekty na vztahy mezi členy školní komunity?*. Každé téma je rozděleno ještě několika dalšími podnadpisy, které pomáhají orientaci v textu. Tato část práce hojně využívá citací respondentů, které následně studentka popíše či shrne. Jedná se spíše o parafrázi či doplnění daných citací, kterými text propojuje. Některé citace jsou poměrně dlouhé a bylo by možné vybrat jen kratší úsek, který by pro ilustraci i tak postačoval.

Práce neobsahuje zvažování limitů výzkumu, je tedy otázkou, zda studentka vědomě pracovala s tématy, která shledávám jako problematická.

Diskuze je velice stručná a nezaměřuje se na oblast konkrétních dat, ale uvádí související výzkumy, které se zjištěnými poznatky souvisí (shodují se). Na základě výzkumu však

studentka přistoupila ke generalizaci dat, uvádí rozdíl v typech rodičů na státních a církevních školách. Pokud to bylo myšleno z pohledu výzkumného souboru, nebylo to z textu jasně patrné. Diskuze by si zasloužila více propracovat a získaná data blíže propojit s dalšími výzkumnými závěry a teorií. V rámci diskuze by bylo možné také strukturovaně představit odpovědi na výzkumné otázky, které jinde diskutovány nejsou.

Velkým limitem této práce jsou její zdroje. Studentka využívala poměrně malé množství zdrojů (vzhledem k povaze diplomové práce) a nevyužila žádné zahraniční zdroje (resp. jedna publikace je od zahraničního autora, přeložena do češtiny, ale již z roku 1996). Zahraniční praxe by v tomto tématu mohla být velkou inspirací.

Ráda bych ocenila výběr tématu, které osobně považuji za velmi zajímavé a pro praxi důležité. Silná stránka práce je v samotných datech vycházejících z rozhovorů, která byla velmi kvalitně představena, bohužel chybělo dotažení v podobě stejně kvalitní diskuze. I přes další výše zmíněné nedostatky práce **doporučuji diplomovou práci k obhajobě.**

Otázky k obhajobě:

- Jaké vnímáte limity a naopak přínosy této práce?
- Jak by Vaše výsledky korespondovaly se zahraničními výzkumnými studii a přístupy?
- Jaké vnímáte rozdíly / překryvy mezi pojmy komunikace a spolupráce? Jakým způsobem s nimi pracujete v rámci diplomové práce?
- Co Vás vedlo k zaměření se na učitelské aktivity, které jsou nad rámec jeho povinností? Znamená to, že když učitel nerealizuje aktivity navíc, není možné vytvořit pozitivní klima, efektivní komunikaci s rodiči apod.?
- Pracuje někdo z respondentů ve škole, která vzdělává podle programu Začít spolu?